
De Twaalf apostelen II

Vissers van mensen - Simon Petrus en Andreas

door Marieke Anschutz

Simon Petrus

Zo zwijgzaam en ondoorgrondelijk het wezen van Judas Iskarioth op ons overkomt, zo helder en transparant lijkt Simon Petrus te zijn. Het is als het bodemloze zwart van de Lijdenstijd tegenover het stralende rood van het altaarkleed in de Paastijd. Groter contrast is bijna niet mogelijk. De naam van Simon Petrus wordt in de evangeliën minstens zo vaak genoemd als die van Judas. Simon met de bijnaam Petrus, dat is 'Rots', treedt naar voren als de leider van de leerlingen. Niet zozeer omdat hij de wijsheid in persoon is – integendeel: er waren wijzere dan hij – maar meer omdat hij direct en impulsief reageert op alles wat gebeurt. Bovendien is hij uitermate eerlijk en bovenmatig trouw aan zijn Heer. Steeds bereid om te leren van zijn fouten en zich bewust van zijn zondigheid. Om daar goed mee om te gaan is een zekere veerkracht, moed en beweeglijkheid van geest nodig. Net als Thomas kende Petrus momenten van twijfel, maar deze twijfel onttaardde nooit in ver-twijfeling, zoals bij Judas Iskarioth.

Als eerste wordt Simon, zoon van Johannes, als leerling geroepen: 'En toen Jezus langs het meer van Galilea ging, zag hij Simon en An-

dreas, de broeder van Simon. Zij waren op het meer en wierpen hun netten uit, want zij waren vissers. En Jezus zeide tot hen: "Komt en volgt mij. Ik zal u vissers van mensen laten worden." En terstond lieten zij hun netten in de steek en volgden hem.' (Matth.4:18). Bij alle belangrijke gebeurtenissen is Petrus erbij: hij staat naast het bed van het dochtertje van Jairus als zij uit haar doodslaap wordt opgewekt; hij mag mee de berg op en is getuige van de Verheerlijking; in de hof van Gethsemane is hij een van hen die moeten waken in het uur dat Jezus de kracht voor het laatste deel van zijn lijdensweg dreigt te verliezen. Waartoe Simon Petrus in staat is, blijkt misschien het beste uit wat de evangelist Mattheüs over hem vertelt, na de machtige ervaring van de wonderbare spijziging. Jezus zegt zijn leerlingen naar de overkant van het meer te varen. 'Hij ging de berg op om in de eenzaamheid te bidden. Bij het vallen van de avond was hij daar alleen. De boot was al vele stadiën van het land verwijderd, door de golven geteisterd, want de wind was tegen. In de vierde nachtwake kwam hij tot hen, wandelend over het meer. En toen de leerlingen hem zagen, gaande over het water, schrokken zij en dachten een spookverschijning te zien. En zij schreeuwden het uit van angst. Terstond sprak Jezus hen aan: "Houdt moed, ik ben het, vreest niet." Petrus antwoordde hem en zeide: "Heer, als gij het zijt, beveel mij dan over het water naar u toe te komen." Hij zeide: "Kom!" En Petrus ging uit de boot en liep over het water naar Jezus toe. Toen hij echter de wind zag, werd hij bevreesd en begon te zinken en hij riep: "Heer, red mij!" Terstond strekte Jezus zijn hand uit en trok hem naar zich toe, en zeide: "Hoe zwak is toch uw geloof – waarom hebt gij getwijfeld?" ' (Matth. 14:23). Wanneer Petrus later als eerste apostel de Romeinse hoofdman Cornelius doopt, gaat hij daarmee over de grenzen van het Jodendom heen. Er was moed voor nodig om te erkennen dat wat de Christus Jezus bracht, voor de hele wereld is bedoeld. In een oude legende wordt verteld dat het

Credo is ontstaan, doordat iedere apostel een zin aandroeg. Voor Simon Petrus is de eerste zin gereserveerd: Ik geloof in God, de almachtige Vader, de Schepper van hemel en aarde. Een onstuimige ziel met een rotsvast vertrouwen in de Vadergrond van het bestaan: dat is Simon Petrus.

Van zijn broeder Andreas weten wij aanmerkelijk minder. Als hij bezig is met zijn broeder Simon de netten uit te werpen op het meer van Galilea, hoort hij de roep van Jezus: Kom en volg mij. Net als Petrus laat hij alles achter en volgt zijn Heer. Hij is de stillere van de twee: waar Petrus vaak op de voorgrond treedt, lijkt Andreas degene te zijn die met een luisterend oor, enigszins op afstand, rustig een situatie overziet, en dan ineens vanuit die achtergrond naar voren treedt met een voorstel, een opmerking, een vraag. Op dezelfde dag wordt nog een ander broederpaar door Jezus geroepen: de zonen van Zebedeüs, Jacobus en Johannes. Ook zij leven van de visvangst op het meer. Deze vier individualiteiten worden in het Marcusevangelie op een bijzonder moment samen genoemd.

Het is dinsdagavond in de Lijdensweek. In de Tempel heeft Jezus allerlei vragen van de religieuze leiders gepareerd. Dan gaat hij naar buiten en ziet de Tempel in al haar schoonheid staan. Maar Jezus waarschuwt zijn leerlingen dat deze prachtige gebouwen eens afgebroken zullen worden. Aan de overkant, op de helling van de Olijfberg zetten zij zich neer. Vandaar zien zij de Tempel liggen. Dan vragen Petrus, Jacobus, Johannes en Andreas ieder afzonderlijk, wanneer de ondergang van dit voor Israel zo belangrijke religieuze centrum zich zal voltrekken. Het antwoord van Jezus wordt de 'Olijfberg-apokalyps' genoemd: de gruwel der verwoesting zal over de aarde gaan, maar dat is de schaduw die het licht van de wederkomende Christus vooruitwerpt. Wanneer dat alles gebeurt, weet alleen de Vader. En dan klinkt dringend de oproep tot waakzaamheid: 'Ziet toe, blijf waakzaam.' (Marc. 13:33). In de hof van Gethsemane, niet zoveel later, zullen drie van deze vier leerlingen nog eens de op-

Andreas, de broeder van Petrus

dracht krijgen om te waken. Maar zij vallen in slaap.

Toch is er een moment waarop Andreas zich onderscheidt van de andere leerlingen. De evangelist Johannes beschrijft hoe vele mensen toestromen om de woorden van Jezus te horen. Tegen de avond is er voedsel nodig voor die vele hongerigen. 'Toen zei een van de leerlingen, Andreas, de broeder van Simon Petrus, tot hem: "Hier is een kind met vijf gerstebroden en twee vissen, maar wat is dat voor zoveel?" Jezus zeide: "Laat de mensen nederzitten." ' (Joh.6:8). Met dit 'avondmaal' worden er vijfduizend gevoed, doordat Andreas op het juiste moment zag wat er nodig was. Hij als enige kon zich voegen naar het streven van het Christuswezen om de hele mensheid voor de toekomst geestelijk te voeden. Toch sloeg ook hij op de vlucht in de nacht van Gethsemane. Hij was er niet bij op Golgotha en in de graftuin op Paasmorgen. Lijden, dood en opstanding komen pas veel later bij hem tot bewustzijn als een noodzakelijke drieslag.

De laatste keer dat we van Andreas horen als individu is als er op Palmzondag Grieken komen die aan Philippus vragen om Jezus te mogen ontmoeten. Ook Andreas draagt een Griekse naam, en Philippus overlegt met hem wat te doen. Ze gaan naar Jezus en deze antwoordt: "Het uur is gekomen dat de Zoon des mensen zich openbaren zal in zijn geestelijke gestalte. Ja ik zeg u: indien de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen met zichzelf. Indien zij sterft, brengt zij veel vrucht voort." (Joh. 12:22). Dit woord is zo indrukwekkend in zijn natuurlijke eenvoud, omdat het gezegd wordt tot de Grieken. De stervende graankorrel die opstaat in veelvoudig koren behoort tot de geheime inhoud van de kleine en grote mysteriën van Eleusis, waarvan het verhaal van Demeter en haar dochter Persephone de uiterlijke basis vormt. Het kan niet toevallig zijn dat juist de twee leerlingen met hun Griekse naam genoemd worden in verband met 'het brood des levens', met het geheim van dood en leven, van wat onder en boven de aarde gebeurt, zoals dat in het beeld van de graankorrel spreekt voor de ingewijde.

Het zal dan ook niet toevallig zijn, dat juist van de leerling Andreas wordt gezegd dat hij die zin van het Credo heeft bijgedragen die over het sterven gaat: 'Geleden onder Pontius Pilatus, gekruisigd, gestorven en begraven.' Hij stierf de martelaarsdood aan een scheefstaand kruis, het Andreaskruis. De legenden vertellen dat van zijn graf een soort voedende substantie uitging, een soort meel dat aan de mensen vruchtbare of magere jaren voorspelde: het broodmotief keert nog eens terug.

Andreas is patroonheilige van Griekenland en Rusland. In het oude Byzantium hadden de relieken van deze apostel dezelfde waarde als die van Petrus in Rome. Het kruis van de orthodoxe kerk draagt onderaan een korte scheefstaande balk als herinnering aan het Andreaskruis. Hij is echter ook als St. Andrew verbonden met Schotland. Bovendien heeft Philips de Goede aan de vooravond van Sint Andriesdag de Orde van het

Gulden Vlies opgericht, in het teken van het Andrieskruis dat tegelijk de eerste letter van de Christusnaam aanduidt. De lijfspreuk van de Bourgondische hertogen was: Pour Notre Dame, Bourgogne et Montjoie St. Andrieu!

Het is of het Keltische christendom onder de naam van Andreas als een lichtende ring het midden van Europa omsluit, daar waar het donkere, zeer aanwezige kruis van Rome heerst.